
OBSAH

ÚVOD K 1. VYDÁNÍ	15
PŘEDMLUVA KE 4. DOPRACOVANÉMU, KONSOLIDOVANÉMU VYDÁNÍ	18
POUŽITÉ ZKRATKY	19
ČÁST PRVNÍ	
VÝVOJ A PRÁVNÍ SYSTÉM V EVROPSKÉ UNII	23
KAPITOLA I.	
HISTORIE A GENEZE EVROPSKÉ INTEGRACE	25
1. Poválečné hospodářské integrační aktivity	25
1.1. Založení Evropských společenství	25
1.1.1. <i>Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)</i>	26
1.1.2. <i>Evropské hospodářské společenství (EHS)</i>	27
1.1.3. <i>EURATOM</i>	28
1.2. Evropské sdružení volného obchodu (ESVO).....	29
2. Politické integrační aktivity	31
2.1. Evropské obranné společenství (EOS)	31
2.2. Rada Evropy	32
2.3. Západoevropská unie (ZEU)	33
3. Rozšiřování a upevňování integrace	35
3.1. Širší politický kontext	35
3.2. Jednotný evropský akt	37
3.3. Schengenský systém.....	38
3.4. Smlouva o Evropské unii	38
3.5. Země střední a východní Evropy.....	40

KAPITOLA II.

INSTITUCIONÁLNÍ SYSTÉM EVROPSKÉ UNIE	45
1. Organizační a funkční aspekty EU	45
2. Instituce a orgány EU	47
3. Základní orgány EU	49
3.1. Evropská rada	49
3.2. Rada EU	50
3.3. Evropská komise	53
3.4. Evropský parlament.....	55
3.5. Evropský soudní dvůr.....	56
3.6. Evropský účetní dvůr	60
3.7. Evropská centrální banka	60
4. Další instituce Unie	60
4.1. Hospodářský a sociální výbor	60
4.2. Výbor regionů.....	61
4.3. Evropská investiční banka	62
4.4. Evropský ombudsman	62

KAPITOLA III.

ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE A INSTITUTY EVROPSKÉHO PRÁVA	63
1. Společné a koordinované politiky	63
2. Hospodářská a měnová unie	65
3. Zásady subsidiarity, proporcionality a loajality	67
4. Čtyři základní svobody Společenství	69
4.1. Volný pohyb osob	69
4.1.1. Základní ustanovení	69
4.1.2. Výjimky pro členské státy	73
4.1.3. <i>Nová směrnice o volném pohybu – výjimky (omezení)</i>	74
4.2. Volný pohyb zboží.....	81
4.3. Volný pohyb služeb	82
4.4. Volný pohyb kapitálu.....	83

KAPITOLA IV.

PRÁVO A PRÁVNÍ SYSTÉM V EVROPSKÉ UNII	85
1. Pojem evropské právo	85
2. Prameny komunitárního práva (práva ES)	88
2.1. Primární právo ES	90

2.2. Sekundární právo ES	90
2.2.1. Nařízení	91
2.2.2. Směrnice	91
2.2.3. Rozhodnutí	92
2.2.4. Doporučení a stanovisko	93
2.3. Mezinárodní smlouvy	94
2.4. Obecné právní zásady Společenství	95
2.5. Judikatura Evropského soudního dvora	97
3. Prameny unijního práva (práva EU)	99
3.1. Primární právo EU.....	99
3.2. Sekundární právo EU (právní akty třetího pilíře).....	99
3.2.1. Rámcové rozhodnutí	100
3.2.2. Rozhodnutí (EU)	101
3.2.3. Společný postoj	101
3.2.4. Úmluvy	102
4. Původní nástroje třetího pilíře	104
Znázornění základních etap vývoje evropského práva	106
5. Institut posílená spolupráce (flexibilita)	107
5.1. Podstata a charakter posílené spolupráce	107
5.2. Obecné předpoklady pro posílenou spolupráci	109
5.3. Posílená spolupráce v prvním pilíři.....	111
5.4. Posílená spolupráce ve druhém pilíři	111
5.5. Posílená spolupráce ve třetím pilíři	112
6. Tvorba evropského práva (legislativní proces)	114
<i>Schéma standardní komunitární procedury</i>	<i>118</i>

KAPITOLA V.

OCHRANA ZÁKLADNÍCH PRÁV V EVROPSKÉ UNII	119
1. Mezinárodní koncepce ochrany lidských práv	119
1.1. Mezinárodní instrumenty a základní východiska	119
1.2. Ambivalentní role státu	122
2. Systém ochrany základních práv v EU	123
2.1. Geneze systému.....	123
2.2. Prameny základních práv v EU	127
3. Listina základních práv Unie	131
3.1. Občanství Unie.....	131
3.2. Vypracování Listiny	131
3.3. Právní dimenze Listiny.....	133
4. Komentář vybraných základních práv Listiny	137

4.1. Zákaz diskriminace	137
4.2. Právo na řádnou správu	139
4.3. Právo na přístup k dokumentům	142

KAPITOLA VI.

OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ V EVROPSKÉM PRÁVU	145
1. Oblast komunitárního práva (ES)	145
1.1. Základní východiska	145
1.2. <i>Acquis communautaire</i> Společenství	147
1.3. Pracovní skupina WP 29	152
1.4. Evropský inspektor ochrany údajů	154
2. Oblast třetího pilíře	155
2.1. Právní základ	155
2.2. Doporučení Rady Evropy pro policejní sektor	156
2.3. Institucionální zajištění	157
2.4. Návrh právního aktu k ochraně údajů	158
3. Aplikace <i>acquis</i> do českého práva	159
4. Otázka vyváženosti bezpečnostních opatření v legislativě	160

ČÁST DRUHÁ

PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA A PROBLEMATIKY SOUVISEJÍCÍ	165
--	------------

KAPITOLA VII.

PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA	167
1. Geneze vzniku institutu	167
2. Vymezení základních pojmů	170
3. Haagský program	173
3.1. Základní charakteristika	173
3.2. Posílení svobody	175
3.3. Posílení bezpečnosti	176
3.4. Posílení práva	178
4. Akční plán k provádění Haagského programu	179
5. Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v rámci Unie	180
6. Zvláštní programy v rámci programu Základní práva a spravedlnost	183
6.1. Program Prevence, připravenost a zvládání následků teroristických útoků	184

6.2. Program Předcházení trestné činnosti a boj proti ní	185
6.3. Program Trestní soudnictví	186

KAPITOLA VIII.

KOMUNITÁRNÍ ÚPRAVA PROBLEMATIKY JUSTICE

A VNITŘNÍCH VĚCÍ (PRVNÍ PILÍŘ)	189
1. Společná základní východiska	189
2. Výklad hlavy IV Smlouvy o založení ES	191
2.1. Realizační opatření	191
2.2. Azyl, přistěhovalectví a pobyt.....	193
2.3. Omezení působnosti hlavy IV	195
2.4. Soudní spolupráce v občanskoprávních věcech	195
2.5. Spolupráce správních orgánů	196
2.6. Současná úprava legislativních postupů	197
3. Úloha a pravomoci Soudního dvora	199
4. Zvláštnosti pro některé členské státy Evropské unie	200
4.1. Spojené království a Irsko	200
4.2. Dánsko	201
5. Společná azylová politika (dublinké standardy)	203
5.1. Vývoj azylové politiky k Dublinu	203
5.2. Nařízení ES k azylu stanovící kritéria pro určení státu	205
5.3. Eurodac.....	207
5.4. Nová azylová úprava (tzv. kvalifikační směrnice).....	209
5.5. Otázky harmonizace standardů azylové politiky.....	213

KAPITOLA VIX.

UNIJNÍ ÚPRAVA PROBLEMATIKY JUSTICE A VNITŘNÍCH VĚCÍ (TŘETÍ PILÍŘ)

.....	217
1. Charakteristika unijní oblasti	217
1.1. Vstupní informace	217
1.2. Dopady Amsterodamské smlouvy.....	218
2. Výklad hlavy VI Smlouvy o EU	219
2.1. Základní cíle a postupy.....	219
2.2. Formy policejní spolupráce	221
2.3. Soudní spolupráce v trestních věcech	222
2.4. Působení na území jiného členského státu	225
2.5. Omezení působnosti hlavy VI	225
3. Právní nástroje a opatření	225
3.1. Právní akty třetího pilíře.....	225

3.2. Koordinační výbor.....	226
3.3. Role orgánů EU ve třetím pilíři	226
3.4. Příslušnost Evropského soudního dvora.....	227
4. Zvláštní případy rozhodnutí Rady	228
4.1. Spolupráce s třetími subjekty	228
5. Přechnodná klauzule – passerelle	229
6. Průlomová judikatura Soudního dvora	230
<i>Schéma rozhodování v policejní a justiční oblasti</i>	<i>232</i>
<i>Schéma spolupráce v oblastech justice a vnitřních věcí ...</i>	<i>233</i>

KAPITOLA X.

ACQUIS JUSTICE A VNITŘNÍCH VĚCÍ A PRÁVNÍ

APROXIMACE	235
1. Acquis communautaire	235
1.1. Pojem <i>acquis communautaire</i>	235
1.2. Komplexní <i>acquis</i> justice a vnitřních věcí	236
1.3. Výjimky v přijímání a aplikaci <i>acquis</i>	238
2. Sbližování práva a harmonizace v rámci Unie	239

KAPITOLA XI.

SCHENGEN	241
1. Vznik schengenského systému	241
2. Etiologie právních aspektů Schengenu	244
3. Mechanismy Schengenu	248
4. Schengenská prováděcí úmluva	250
4.1. Základní charakteristika	250
4.2. Schengenský hraniční kodex	251
4.3. Vízová politika	256
4.4. Policejní spolupráce	260
4.5. Soudní spolupráce v trestních věcech	263
4.6. Schengenský informační systém	265
4.7. Ochrana osobních údajů v SIS	270
5. Protokol o začlenění schengenského <i>acquis</i> do rámce Evropské unie	271
5.1. Základní charakteristika	271
5.2. Výjimky pro Dánsko, Spojené království a Irsko	273
6. Vízový informační systém (VIS)	274
7. Začlenění nových států Unie do schengenské spolupráce	276

KAPITOLA XII.

EUROPOL	281
1. Vznik Europolu	281
2. Právní základ, úkoly a cíle Europolu	284
2.1. Právní základ	284
2.2. Cíle Europolu	285
2.3. Úkoly Europolu	287
3. Organizace a fungování Europolu	288
3.1. Organizace Europolu	288
3.2. Počítačový a informační systém Europolu	289
3.3. Ochrana osobních údajů Europolem	290
3.4. Styční důstojníci	293
3.5. Národní jednotky Europolu	294
4. Další aktivity a funkce Europolu	295
4.1. Spolupráce Europolu s Interpolem, Eurojustem a dalšími subjekty	295
4.2. Nové funkce Europolu po 11. září 2001	298
Závěrem	299
5. Další nástroje bezpečnosti spolupráce	300
5.1. Průmská smlouva	300
5.2. Interpol	302
2.2.1. <i>K historii Interpolu</i>	302
2.2.2. <i>Statut, orgány, struktura a cíle Interpolu</i>	303
2.2.3. <i>Telekomunikační síť Interpolu</i>	303
2.2.4. <i>Prostředky spolupráce</i>	306
2.2.5. <i>Role Interpolu v boji s terorismem</i>	308
2.2.6. <i>Interpol Praha</i>	310
<i>Schémata k Interpolu a Europolu</i>	313

KAPITOLA XIII.

FORMY A NÁSTROJE POLICEJNÍ A SOUDNÍ

SPOLUPRÁCE VE VĚCÍCH TRESTNÍCH	317
1. Úmluva EU o vzájemné pomoci ve věcech trestních	317
1.1. Úvodní poznámky	317
2. Společné vyšetřovací týmy	323
2.1. Etiologie vzniku společných týmů	323
2.2. Hlavní právní nástroje spolupráce	325
2.3. Právní úprava společných vyšetřovacích týmů	327

2.4. Pojetí společných vyšetřovacích týmů	329
2.5. Participace Eurojustu a OLAF	332
2.6. Participace Europolu	333
2.7. Závěrečné poznámky	334
3. Eurojust	336
3.1. Eurojust a jeho právní základ	336
3.2. Organizačně funkční aspekty Eurojustu	339
4. Evropská soudní síť	340
5. Evropský zatýkací rozkaz	342

KAPITOLA XIV.

OCHRANA FINANČNÍCH ZÁJMŮ SPOLEČENSTVÍ	351
1. Základní úprava	351
1.1. Úprava v primárním právu	351
1.2. Úmluva o ochraně finančních zájmů Společenství	353
1.3. Úloha Evropského účetního dvora	356
1.4. Podvody s eurem	357
2. OLAF	358
3. AFCOS	363
4. Projekt Corpus Juris	365
5. Projekt Evropský veřejný žalobce	367
<i>Schéma organizace OLAF</i>	<i>370</i>

KAPITOLA XV.

CELNÍ SPOLUPRÁCE V BEZPEČNOSTNÍ OBLASTI	371
1. Právní základy	371
2. Úmluva o celní spolupráci	374
2.1. Přijetí úmluvy	374
2.2. Mechanismus unijní spolupráce podle úmluvy	375
2.3. Zvláštní formy přeshraniční spolupráce	377
2.4. Pravomoci Evropského soudního dvora	379
3. Úmluva o používání informační technologie	380

ČÁST TŘETÍ

UNIJNÍ DIMENZE ZVLÁŠTNÍCH FOREM SPOLUPRÁCE	385
--	------------

KAPITOLA XVI.

MEZINÁRODNÍ TERORISMUS	387
1. Instrumenty mezinárodního práva	387

2. Protiteroristická opatření Unie	390
2.1. Zásadní politické přístupy a opatření Unie.....	390
2.2. Protiteroristická opatření Unie	392
2.2.1. <i>Charakteristika a typologie nástrojů EU</i>	392
2.2.2. <i>Úprava v primárním evropském právu</i>	393
2.2.3. <i>Sekundární právní akty</i>	394
3. Politické nástroje Unie po 11. září 2001	396
3.1. Evropská bezpečnostní strategie	396
3.2. Prohlášení k boji proti terorismu (Madrid – 2004)	397
3.3. Akční plán EU na boj proti terorismu (2004).....	398
3.4. Prohlášení k útokům v Londýně (2005).....	399
3.5. Strategie EU pro boj proti terorismu (2005)	400
3.6. Akční plán EU boje proti terorismu (2006).....	403
3.7. Strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů.....	404
4. Protiteroristické právní nástroje Unie	404
5. Možnosti derogace základních práv	406
5.1. Nástroje rady Evropy.....	406
5.2. Derogace podle Listiny základních práv Unie	408

KAPITOLA XVII.

OBLAST CIVILNÍ OCHRANY NA ÚROVNI UNIE	415
1. Typy krizových situací	416
2. Geneze přijímaných opatření	417
3. Právní nástroje v oblasti civilní ochrany	419
3.1. Finanční nástroj pro civilní ochranu (2007)	421
3.2. Mechanismus zesílené spolupráce při zásazích (2001)....	423
4. Nástroje řízení v jiných sektorech	426
5. Integrovaná strategie Unie	427
6. Opatření po 11. září 2001	428
6.1. Program solidarity EU (CBRN)	430
6.2. Ochrana kritické infrastruktury v boji s terorismem (2004)	432
7. Některé závěry a shrnující poznámky	435

KAPITOLA XVIII.

ZVLÁDÁNÍ KRIZÍ CIVILNÍHO CHARAKTERU ZA HRANICEMI UNIE	439
1. Společná zahraniční a bezpečnostní politika Unie	439

1.1. Evropská bezpečnostní a obranná politika	439
1.2. Budování schopností Unie ke zvládnání zahraničních krizí	443
2. Organizační struktury pro zvládnání krizí	446
2.1. Stálé výbory	446
2.2. Koordinační mechanismus	447
3. Prioritní oblasti zvládnání krizí	447
3.1. Policie	447
3.1.1. Zvyšování standardů policejních misí	448
3.1.2. Policejní akční plán a plánování	450
3.2. Posílení právního státu	451
3.3. Civilní správa	452
3.4. Civilní ochrana	453
4. Závěrečné poznámky	455
 KAPITOLA XIX.	
VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE A AKTIVITY EU	457
1. CEPOL	457
2. Další vzdělávací aktivity	460
2.1. Rámcový program pro oblast policejní a justiční spolupráce (AGIS)	460
2.2. Asociace evropských policejních akademií (AEPC)	461
2.3. Středoevropská policejní akademie (MEPA)	462
3. Aplikace prvků distančního vzdělávání	463
 PŘÍLOHY	
Internetová stránka PA ČR – Evropské právo	468
Listina základních práv Unie – except	470
Chronologický přehled událostí	480
Kontrolní otázky	483
 POUŽITÁ LITERATURA	487
SUMMARY	503
VĚCNÝ REJSTŘÍK	508